

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒

สำนักงานคณะกรรมการการนิยบายรัฐวิสาหกิจ

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

เนื่องจากรัฐได้ลงทุนจัดตั้งองค์การและหน่วยงานอื่น และในบางกรณีได้เข้าถือหุ้นในบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ทูที่ได้ออกไปหรือหุ้นที่รัฐได้ถือไว้เป็นทรัพย์สินของชาติ อย่างไรก็ตาม องค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และหน่วยงานดังกล่าวไม่ถูกผูกมัดให้ปฏิบัติตามระเบียบราชการโดยเคร่งครัด เมื่อผู้ปฏิบัติงานไม่อยู่ในข่ายการควบคุมหรือถูกลงโทษอย่างหนักเมื่อได้กระทำความผิด อาจทำให้การดำเนินงานขององค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และหน่วยงาน ประสบความล้มเหลว และเกิดความเสียหายแก่รัฐอย่างร้ายแรง จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดโทษสำหรับพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ

๒. สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

๒.๑ กำหนดนิยามของ "พนักงาน" ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้แก่ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งทุนทั้งหมดหรือทุนเกินกว่าร้อยละห้าสิบเป็นของรัฐ โดยได้รับเงินเดือนหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นจากองค์การ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ ทั้งนี้ นอกจากผู้เป็นพนักงานอยู่แล้วตามกฎหมาย (มาตรา ๓) กล่าวคือ ไม่รวมถึงกรณีรัฐวิสาหกิจที่กฎหมายจัดตั้ง รัฐวิสาหกิจกำหนดให้พนักงานของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจอาจกำหนดให้การปฏิบัติงานของพนักงานเฉพาะในบางเรื่องหรือบางกรณีเท่านั้นที่พนักงานจะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๒.๒ กำหนดการกระทำซึ่งผู้เป็นพนักงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานฯ จะต้องรับผิด โดยเขียนในทำนองเดียวกับในประมวลกฎหมายอาญา หมวด ๒ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างในบางประการ คือ คำว่า "เจ้าพนักงาน" และ "พนักงาน" และอัตราโทษในแต่ละฐานความผิด ซึ่งการกระทำของพนักงานที่ถูกกำหนดเป็นความผิดและมีโทษ ได้แก่

(๑) พนักงานยกยอกทรัพย์ (มาตรา ๔)

(๒) พนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ (มาตรา ๕)

(๓) พนักงานเรียกรับสินบน (มาตรา ๖)

(๔) พนักงานเรียกรับสินบนก่อนเป็นพนักงาน (มาตรา ๗)

(๕) พนักงานมีหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต (มาตรา ๘)

(๖) เป็นพนักงานเข้ามีส่วนได้เสียในกิจการที่ตนเองมีหน้าที่ (ผลประโยชน์ทับซ้อน) (มาตรา ๙)

(๗) เป็นพนักงานผู้มีหน้าที่จ่ายทรัพย์ จ่ายทรัพย์เกินกว่าที่ควรจ่ายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา ๑๐)

(๘) พนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ (มาตรา ๑๑)

๓. บทบัญญัติที่คุ้มครองประชาชน

- ไม่มี -

๔. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการกระทำของพนักงานที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ มีการกำหนดฐานของผิดโดยใช้องค์ประกอบในการพิจารณาเหมือนความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ในการบังคับใช้กฎหมายจึงอาจอาศัยการตีความเทียบเคียงกับความผิดของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาได้ อย่างไรก็ตามในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลใดเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาแล้วย่อมสามารถนำความผิดตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้กับบุคคลดังกล่าวได้

๕. คำพิพากษาศาลฎีกา

- รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ -

๖. คำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครองสูงสุด

- ไม่มี -

๗. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

- ไม่มี -

๘. ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่องเสรีที่ ๑๗๓/๒๕๔๘ เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของกรรมการและพนักงาน บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

ความรับผิดทางอาญาของกรรมการและพนักงานบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) นั้น แม้บริษัทได้แปรสภาพมาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทยเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้วก็ตาม แต่กระทรวงการคลังยังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดของบริษัท จึงทำให้มีสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่ กรรมการและพนักงานบริษัทมีสถานะเป็น “พนักงาน” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒ และอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

๙. การตีความ การตอบข้อหารือ หรือแนวทางปฏิบัติ

- ไม่มี -

๑๐. เอกสารอื่น

- ไม่มี -

หมายเหตุ - คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบและยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ

**รายการคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับ
พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๒**

ลำดับ	คำพิพากษาศาลฎีกา	รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานอื่น
คำพิพากษาศาลยุติธรรม		
๑	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๑/๒๕๑๒	องค์การตลาด
๒	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๕/๒๕๑๓	องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย
๓	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๔/๒๕๑๗	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
๔	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๕๓/๒๕๒๘	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
๕	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๔๘/๒๕๓๑	การเคหะแห่งชาติ
๖	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๙๖/๒๕๓๒	ธนาคารออมสิน
๗	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๐๐/๒๕๓๘	องค์การสวนยาง
๘	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๒๕/๒๕๔๓	สำนักงานธนาคารกรุงเทพ
๙	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ อท.๔๖/๒๕๕๙	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง		
๑	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๑๐/๒๕๕๒	สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
๒	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๒	กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
๓	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๕๕/๒๕๕๘	ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
๔	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๑๕/๒๕๖๓	การเคหะแห่งชาติ

หมายเหตุ : ศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาเพิ่มเติมได้ที่ระบบสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา <https://deka.supremecourt.or.th>